

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายแพ่ง
และกฎหมายอาญา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน*

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT IN THE SUBJECT OF
CIVIL AND CRIMINAL LAW FOR MATHAYOM 3 STUDENTS OF
THAIRATH WITTAYA 7 SCHOOL USING ACTIVITY-BASED LEARNING

อภิสิทธิ์ ศรีสุธรรม¹ และ อุษาพร กลิ่นเกษร²

Apisit Srisutham¹ and Usaporn Klinkasorn²

¹⁻²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Education Program in Curriculum and Instruction, North Bangkok University, Thailand

Corresponding Author's Email: apisti12@gmail.com

วันที่รับบทความ : 21 มีนาคม 2026; วันแก้ไขบทความ 25 มีนาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 27 มีนาคม 2569

Received 21 March 2026; Revised 25 March 2026; Accepted 27 March 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 48 คน ได้มาโดยการเลือกอย่างง่าย (Simple Random

Citation:

* อภิสิทธิ์ ศรีสุธรรม และ อุษาพร กลิ่นเกษร. (2569). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนสังคม, 4(2), 1242-1255.

Apisit Srisutham and Usaporn Klinkasorn. (2026). Development Of Learning Achievement In The Subject Of Civil And Criminal Law For Mathayom 3 Students Of Thairath Wittaya 7 School Using Activity-Based Learning. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(2), 1242-1255.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 2 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ จำนวน 2 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.8 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ระดับ 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ระดับ 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย และระดับ 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานช่วยส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะความแตกต่างระหว่างคดีแพ่งและคดีอาญา รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงเนื้อหากฎหมายกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา, กิจกรรมเป็นฐาน, ความพึงพอใจของนักเรียน

Abstract

The Purpose of this research Article aimed to: 1) develop students' learning achievement in Social Studies on the topic of Civil and Criminal Law; before and after the implementation of Activities-Based Learning; and 2) examine students' satisfaction toward this instructional approach. The sample consisted of 48 Mathayom 3 students at Thairath Wittaya 7 School during the second semester of the academic year 2025, selected through purposive sampling. The research instruments included two lesson plans based on Activities-Based Learning, a 20-item multiple-choice learning achievement test and the reliability of the achievement test was 0.8 and a five-point Likert-scale

satisfaction questionnaire. A five-point Likert scale was 5 = The respondents demonstrate the highest level of satisfaction. 4 = The respondents demonstrate a high level of satisfaction. 3 = The respondents demonstrate a moderate level of satisfaction. 2 = The respondents demonstrate a low level of satisfaction. 1 = The respondents demonstrate the lowest level of satisfaction

All instruments were validated by experts for content The results indicated that: 1) students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level; 2) Activities-Based Learning effectively enhanced students' understanding of the differences between civil and criminal law and enabled them to apply legal concepts to real-life situations; and 3) students' overall satisfaction with the instructional method was at a high level, particularly in terms of participation in activities, collaborative learning, and learning through simulated situations.

Keywords: Academic achievement, civil and criminal law, activity-based learning, student satisfaction

บทนำ

ในบริบทของศตวรรษที่ 21 ซึ่งโลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับบริบทดังกล่าว โดยเฉพาะทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered Approach) และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย การจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ของ Dewey (1938) และ Piaget (1972) เป็นแนวทางสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การมีปฏิสัมพันธ์ และการสะท้อนคิด อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง

แม้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานจะได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายว่าเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะของผู้เรียน แต่ในทางปฏิบัติยังคงพบว่าการจัดการเรียนการสอนในหลายสถานศึกษายังคงเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ งานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสามารถส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึก เชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (เพ็ญแข วงศ์วาน, 2563; อำไพวรรณ ทรัพย์ศิริ, 2565) อย่างไรก็ตาม การนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ยังไม่ครอบคลุมและต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้อยังไม่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

สำหรับบริบทของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 ซึ่งเป็นสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีพันธกิจในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่ดี พบว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะสาระหน้าที่พลเมืองในหัวข้อกฎหมายแพ่งและอาญา ยังประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผลการทดสอบปลายภาคเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผู้ผ่านเกณฑ์เพียงร้อยละ 40 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด อีกทั้งผู้เรียนสะท้อนว่าการเรียนเนื้อหาดังกล่าวเน้นการท่องจำเป็นหลัก ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขณะที่รูปแบบการสอนยังคงเน้นการถ่ายทอดความรู้จากครูเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่องกฎหมายแพ่งและอาญา มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้น สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน-หลังการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการใช้กิจกรรมเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง กฎหมายแพ่งและอาญา โดยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activities Based Learning)
ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ได้มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2564) กล่าวว่า Activities-Based Learning หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นพื้นฐาน เป็นหนึ่งในการเรียนการสอนรูปแบบ Active Learning หรือการลงมือทำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ สนใจในการเรียนรู้มากกว่าการท่องจำรูปแบบทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เผยแพร่ในปลายศตวรรษที่ 20 ที่เรียกว่า การเรียนรู้ที่เน้นบทบาท และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือ “การเรียนรู้เชิงรุก” (Active Learning) ซึ่งหมายถึง รูปแบบการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน “ใช้กิจกรรมเป็นฐาน” หมายถึง การนำกิจกรรมเป็น ที่ตั้งเพื่อที่จะฝึกหรือพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กิจกรรมกำหนด

เยาเวเรศ รักดีจิตร (2557) ได้ให้ความหมายของการเรียนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานไว้ว่า การเรียนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเป็นการยึดหลักการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนโดยการปฏิบัติจริง และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ ในเนื้อหาทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ดังที่นักวิชาการกล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) หมายถึง วิธีการจัดกระบวนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยอาศัยกิจกรรมที่ออกแบบให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สืบค้น ทดลอง แก้ปัญหา และสะท้อนความรู้ด้วยตนเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และให้คำปรึกษา

2. รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เผยแพร่ในปลายศตวรรษที่ 20 ที่เรียกว่า การเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือ “การเรียนรู้เชิงรุก” (Active Learning) ซึ่งหมายถึง รูปแบบการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน “ใช้กิจกรรมเป็นฐาน” หมายถึง การนำกิจกรรมเป็นที่ตั้งเพื่อที่จะฝึกหรือพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด ประเภทของกิจกรรมที่นิยมใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ว่ามุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หรือพัฒนาในเรื่องใด สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ 1. กิจกรรมเชิงสำรวจ เสาะหา ค้นคว้า (Exploratory) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวบรวม สังสมความรู้ ความคิดรวบยอด และทักษะ 2. กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Constructive) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวบรวม สังสมประสบการณ์ โดยผ่านการปฏิบัติ หรือการทำงานที่ริเริ่มสร้างสรรค์ 3. กิจกรรมเชิงการแสดงออก (Expressional) ได้แก่กิจกรรมที่เกี่ยวกับ การนำเสนอ การเสนอผลงาน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน และคณะ (2565) รายงานผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน พบว่า การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถ

แก้ปัญหาได้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างมีความหมายได้ฝึกแสดงความคิดเห็นอย่างมี วิจารณ์ญาณ กล้าแสดงออก เชื่อมโยงปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

อันเวอร์ (Fizza Anwer. 2019) ได้รายงานวิจัยงานวิจัยเชิงทดลอง/กึ่งทดลอง เปรียบเทียบชั้นที่ใช้เทคนิคการสอนแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานกับชั้นเรียน แบบบรรยาย พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสามารถเพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียน และการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นโดยเฉลี่ย นอกจากนี้ ผู้วิจัยแนะนำให้ออกแบบกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับการประเมินผลและจัดฝึกอบรมครูอย่างต่อเนื่อง

สรุปการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activities Based Learning) มีผลช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เมื่อเทียบกับระหว่างการทดสอบก่อนเรียนและ ทดสอบหลังเรียน อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นความสนใจ เสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน แต่ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานนั้นจำสำเร็จลุล่วงได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการ ออกแบบกิจกรรม การฝึกฝนของครู และการติดตามประเมินผล ซึ่งจะมีมีส่วนช่วยให้การจัดการ เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) ในลักษณะการศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียน ภายหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่องกฎหมายแพ่ง และกฎหมายอาญา โดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน ไทยรัฐวิทยา 7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 54 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 48 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามความเหมาะสมของการวิจัย คัดเลือกโดยการจับฉลากนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กิจกรรมเป็นฐาน ตัวแปรตาม คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง

กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ซึ่งสังเกตได้จากการประเมินและการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 2 แผน รวม 4 ชั่วโมง (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ และ (3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ซึ่งต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน จากนั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการสอนที่พัฒนาขึ้น และเมื่อสิ้นสุดการทดลองให้ทำแบบทดสอบหลังเรียน พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูล และใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน รวมทั้งใช้สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ เช่น ค่า IOC ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ปฏิบัติตามจริยธรรมการวิจัย โดยมีการกำหนดแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมการวิจัย คือ มีการขออนุญาตกลุ่มตัวอย่างในการจัดเก็บข้อมูล พร้อมทั้งรักษาความลับและไม่เปิดเผยตัวตนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7 โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน-หลังการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สรุปผลว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยของการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ทั้งในเรื่องกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายแพ่งของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activities Based Learning)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	Df	t-test	sig
ก่อนเรียน	20	7.77	5.87	47	7.67	0.00
หลังเรียน	20	13.31	4.15			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายอาญาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activities Based Learning)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	Df	t-test	sig
ก่อนเรียน	20	8	6.05	47	8.63	0.00
หลังเรียน	20	13.83	4.02			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางนำเสนอข้อมูล พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง กฎหมายแพ่ง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน แตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 13.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.15 สูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 7.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 5.87 ส่วนผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง กฎหมายอาญา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน แตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 13.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.02 สูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 6.05

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการใช้กิจกรรมเป็นฐาน สรุปผลได้ว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายการ		N = 48 คน		ระดับความพึงพอใจ
		($\bar{X}$)	S.D.	
ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้				
1	เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนน่าสนใจ	4	1.27	ระดับมาก
2	เนื้อหาการสอนไม่ยากเกินไปและสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน	4.06	1.04	ระดับมาก
3	ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลให้ทราบก่อนเรียน	3.96	1.10	ระดับมาก
4	สื่อและแหล่งเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาสังคมศึกษา	4.23	0.95	ระดับมาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
5	การจัดกิจกรรมมีการให้นักเรียนได้รับรู้เนื้อหาทางกฎหมายและกฎหมายอาญา	4.13	0.14	ระดับมาก
6	กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.10	0.12	ระดับมาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน	3.94	1.04	ระดับมาก
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการกระตุ้น สร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน	3.83	1.26	ระดับมาก

9	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ และการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.17	1.12	ระดับ มาก
10	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญามากยิ่งขึ้น	4.08	1.07	ระดับ มาก
ด้านการวัดและประเมินผล				
11	นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.15	0.92	ระดับ มาก
12	การเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญามากขึ้น	4.26	0.99	ระดับ มาก
13	มีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	4.10	0.93	ระดับ มาก
ด้านการวัดและประเมินผล				
14	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกและมีความสุขในการเรียน	4.31	0.90	ระดับ มาก
	ภาพรวมค่าเฉลี่ยทั้งสามด้าน	4.08	0.11	ระดับ มาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องกฎหมายแพ่ง โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.15 สูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.87 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องกฎหมายอาญา โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 13.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.02 สูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.05 แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบค่า ดังนั้นจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าการใช้การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้

ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.11 โดยเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 14 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 14 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกและมีความสุขในการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ข้อที่ 8 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้มีการกระตุ้น สร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.26 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ผู้เรียนมีความรู้รู้สึกสนุกและมีความสุขในการเรียน เพราะผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิดเห็น และสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ อีกทั้งผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในระดับมาก ทำให้อ่านรู้รู้สึกสนุกและมีความสุขในการเรียน สามารถแสดงความคิดเห็นและทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ ข้อเสนอแนะทั่วไป สำหรับการนำเอาผลวิจัยไปใช้ คือ การบูรณาการใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สถานศึกษาและครูผู้สอนควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเข้ากับการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนำไปปรับใช้กับเนื้อหาอื่น ๆ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความคิด ทักษะของตนเองตามความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้ศึกษา ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยในครั้งต่อไปคือ ควรศึกษาตัวแปรเชิงคุณภาพเพิ่มเติม ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ควบคู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ทักษะการนำเสนอ ทักษะการคิดวิเคราะห์ หรือทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น เพื่อให้เห็นถึงบริบททางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลายของผู้เรียน อีกทั้งควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของการนำเอาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรรณิการ์ ทองรุ่ง, และคณะ. (2565). การจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน และคณะ. (2565). การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน. วารสารมนุษยสังคมสาร, 20(2), 89–110.
- เยาวเรศ ภักดีจิตร. (2557). Active learning กับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เพ็ญแข วงศ์วาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. วารสารการวิจัยและพัฒนการศึกษา, 15(2), 123–135.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปี พุทธศักราช 2567. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 7.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานผลการจัดทำข้อเสนอแนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

อำไพวรรณ ทรัพย์ศิริ. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบ ABL เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ศึกษา, 27(1), 88–102.

Anwer, F. (2019). Activity-based teaching, student motivation and academic achievement. Forman Christian College.

Dewey, J. (1938). Experience and education. Macmillan.

Piaget, J. (1972). The psychology of the child. Basic Books.